



# MEMUR-SEN

MEMUR SENDİKALARI KONFEDERASYONU  
Confederation Of Public Servants Trade Unions



Diyanet-Sen, Bem Bir-Sen, Toç-Bir-Sen, Eğitim Bir-Sen, Sağlık-Sen, Büro Memur-Sen, Enerji Bir-Sen,  
Birlik Haber-Sen, Bayındır Memur-Sen, Ulaştırma Memur-Sen, Kültür Memur-Sen, Emekli Bir-Sen,

Sayı : MSK.0052/09-16/293  
Konu: Kılık-Kıyafet Yönetmeliği

02/10/2013

## BAŞBAKANLIĞA

**İlgi :** Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Personelin Kılık ve Kıyafetine Dair Yönetmelik

Başbakanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından 30 Eylül Pazartesi günü kamuoyuna deklare edilen Demokratikleşme Paketi'nin kapsamında, ilgi Yönetmeliğin kadın kamu görevlilerinin başlarını örterek görev yapmasını yasaklayan hükmünün değiştirilerek kamuda başörtüsü yasağına son verilmesine yönelik düzenleme yapılacağı taahhüdüne yer verilmiştir.

İnsan haklarının birçok yönünü ihlal eden otuz yılı aşan başörtüsü yasağının sona erdirilmesini sağlayacak düzenlemenin, kadına yönelik bir ayrımcılığın sona erdirmek yanında kadın-kadın eşitliğinin tesisi açısından da son derece önem arz edecek sonuçlar ihtiva edeceği tartışmasızdır. Ancak, söz konusu yasağın yargı, silahlı kuvvetler ve emniyet hizmetlerinde görev yapan (hakim, savcı ve askeri personel ile emniyet hizmetleri sınıfındaki) kadınların başörtüsü özgürlüğünün kapsamı dışında tutulmasını makul ve doğru bulmuyoruz. Bu sınırlama, başörtüsünün söz konusu hizmetlerin sunumunda engel oluşturacağı şeklinde hukuki ve bilimsel karşılığı olmayan bir algının oluşmasına ve bu algı üzerinde de başörtüsüyle ilgili tartışmaların devam etmesine aracılık edecektir. Ayrıca, genelinde insan hakları özelinde düşünce ve kanaat hürriyeti ile din ve vicdan hürriyetinin gereği olarak ele alınması gereken başörtüsü özgürlüğünün, salt görev yaptıkları kurum ya da hizmet alanı üzerinden azımsanmayacak sayıda kadın kamu görevlisinden esirgenmesi, hukuken korunması/teminat altına alınması gereken bir hakkın mevzuat eliyle ihlal edilmesine zemin hazırlanması sonucunu doğuracaktır. Bu nedenle, kamuda başörtüsüne özgürlük sonucunu doğuracak düzenlemenin kapsamına yargı, silahlı kuvvetler ve emniyet hizmetleri bünyesinde kamu hizmeti sunan kadınların da alınmasının uygun ve gerekli olduğu kanaatindeyiz.

Bununla birlikte, kamu görevlilerinin kamu hizmetlerinin sunumundaki kılık-kıyafetlerini düzenleyen ilgi Yönetmelikle ilgili değişiklik çalışmasının kapsamının, başörtüsü yasağının kaldırılması yanında erkek kamu görevlilerinin kılık-kıyafetlerine ilişkin bazı zorunlulukların kaldırılması ile bazı yasaklara son verilmesine ilişkin düzenlemeleri de içerecek şekilde genişletilmesinin demokratikleşme kavramı ve yasaklardan arınma süreci açısından gerekli olduğunu ve yararlı olacağını öngörmekteyiz.

Bu kapsamda, hizmet sundukları toplumda genel kabul görmüş ahlak kurallarına uygunluk, temsil ettikleri kamu erkine yönelik toplumsal saygınlık noktasında çatışma ve tartışma oluşturmayacak kılık-kıyafetle görev yapmaları kaydıyla kamu görevlilerinin kılık-kıyafetlerinin, kamu hizmetinin sürekliliğine, verimliliğine, etkinliğine ve nihayetinde hizmet alan bireylerin ve toplum kesiminin tarafsızlık ve bağımsızlık algısına yarar ya da zarar üretecek bir çerçeveye sahip olmadığını değerlendirmekteyiz.

Kamu hizmetinin sunumunu gerçekleştiren bireyin, erkek ya da kadın olmasının, takım elbise ya da spor bir kıyafet giymesinin, erkek ise uzun ya da kısa saçlı, sakallı ya da sakalsız, favorilerinin uzun ya da kısa olmasının, kravat takıp takmamasının, kazak ya da gömlek giymesinin hizmetin sunumu, kamu yararı ve nihayetinde kamu hizmetlerinden memnuniyet açısından belirleyici ve etkileyici unsurlar olmadığı tartışmasıdır. Kamu hizmetinin sunumunda ve kamu yararının gerçekleşmesinde temel kriter, etkinlik ve verimlilik kriterlerinin gözetilip gözetilmediği, hizmetin sunumunu gerçekleştirenin sunduğu hizmete yönelik ehliyetinin bulunup bulunmadığı, yeterlik ve güvenilirlik noktasında toplumda tereddüt oluşturup oluşturmadığı hususudur.

Diğer taraftan, erkek kamu görevlilerine yönelik kravat takma, takım elbise giyme zorunluluğu ile saçların ve bıyıkların uzatılmaması ya da sakal bırakılmaması gibi zorunluluk ve yasaklar, kamu hizmetinin kalitesinin artmasına ya da azalmasına doğrudan ya da dolaylı bir etki de üretmiş değildir. Erkek kamu görevlilerinin kravatsız olarak görev yapması, saç, sakal ya da bıyıklarının şekli ve uzunluğunun kamu hizmeti açısından risk oluşturması veya gömlek yerine kazak veya tişörtle görev yapması, kamu hizmetinden faydalanacak birey ve toplum açısından da hizmete erişim ve hizmetten yararlanma noktasında zorluk oluşturacak bir içeriğe sahip değildir. Kaldı ki, kamu görevlileri ile aynı kurumlarda görev yapan kamu işçileri, danışman ya da taşeron firmaların elamanları, kamu hizmetinin sunumu sürecinde genel nitelikli kurallar kapsamında serbest kıyafetle görev yapmaktadır. Bu durum söz konusu personelin kamu hizmeti sunumunu engellemediği gibi hizmetten yararlananların da şikayetine konu olmamaktadır. Bu kapsamda, memur statüsündeki mühendis hizmet binasında sıkı kayıtlara bağlanmış kılık-kıyafetle görev yaparken, aynı kurumda işçi pozisyonunda görev yapan bir mühendis kravatsız, takım elbise dışı bir kıyafetle görevini yürütebilmektedir. Kılık-kıyafete ilişkin tercihlerin veya kılık-kıyafetin daha esnek kurallarla belirlenmesinin toplumun huzuru, çalışma barışı ve nihayetinde kamu hizmetlerinin sürekliliği açısından bir risk oluşturmadığı, özellikle AB üyesi ülkelerdeki konuya ilişkin somut uygulamalarla ortaya konmuştur.

Avrupa Birliği Bakanlığının hazırladığı ve genel hatlarıyla kamuoyunun bilgisine sunduğu "AB Üyesi Ülkelerde Kamu Çalışanlarının Kılık-Kıyafetleriyle İlgili Rapor", ülkemizdeki başörtüsü yasağının sona erdirilmesi kapsamında ilgi Yönetmelikte yapılacak düzenlemenin özellikle kadın kamu görevlileri yönüyle önemli bir hak mağduriyetini giderecek ve AB müktesebatıyla uyum sağlayacak bir işlevi yerine getireceğini ortaya koyuyor. Ancak genel kanaat bu olmakla birlikte, kılık-kıyafete ilişkin ilgi Yönetmelikte yapılacak düzenlemenin kapsamında erkek kamu görevlilerine yönelik özgürleştirici ve yasaklara son verici hükümlere yer verilmemesi, bizzat siyasi iradenin parçası olan AB Bakanlığı'nca hazırlanmış olan rapordaki tespit ve tekliflerin gereğinin tam olarak yerine getirilmemesi gibi bir sonucu da ihtiva ediyor. Zira, söz konusu raporda, aralarında Almanya, İngiltere, Belçika ve Hollanda'nın da yer aldığı 26 AB üyesi ülkede (erkek ya da kadın ayırımı yapılmaksızın) kamu çalışanlarının kılık-kıyafetlerine yönelik düzenleyici, yasaklayıcı ya da sınırlayıcı nitelikte bir düzenlemenin olmadığı da ifade ediliyor. Bir başka ifadeyle, **tam üyelik girişimlerini ısrarla devam ettirdiğimiz AB'nde, Fransa hariç olmak üzere kamu**

Sayı : MSK.0052/09-16/293

02/10/2013

Konu: Kılık-Kıyafet Yönetmeliği

görevlilerinin kılık-kıyafetlerini düzenleyen yönetmelik ya da kanun şeklinde bir düzenleme bulunmamakta, buna bağlı olarak kamu görevlileri kamu hizmetlerini kendi irade ve tercihleriyle belirledikleri kılık-kıyafetle sunabilmektedir. Bu bağlamda, AB üyesi ülkelerin neredeyse tamamında, kamu görevlilerinin kılık-kıyafetlerini kamu hizmeti sunumu ilkeleri ve toplumun kendilerine dair algıları üzerinden toplumda çatışma oluşturmayacak şekilde belirleyeceklerine ilişkin "kamu görevlisine güven" ilkesi ve anlayışı hakimdir.

Bu çerçevede, kadın kamu görevlilerinin başörtüsüyle görev yapabilmesine yönelik olarak ilgi Yönetmeliğin 5 inci maddesinde yapılacak değişikliğin içeriğinde, toplumda genel kabul görmüş ahlak kurallarına uygunluk ve kamu erkine yönelik toplumsal saygınlık açısından çatışma ve tartışma oluşturmaması esası ve kamu görevlilerine güven ilkesi kapsamında erkek kamu görevlileriyle ilgili olarak kravat takma ve takım elbise giyme zorunluluğunu, saç, sakal ve favori uzunluğu ve şekline ilişkin sınırlamaları da sona erdirecek hükümlere yer verilmesinin konuya ilişkin talep ve beklentilerin karşılanmasına imkan sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Sonuç itibarıyla, başörtüsü özgürlüğünden yararlanacak kadın kamu görevlilerine yönelik herhangi bir sınırlama olmaması ve erkek kamu görevlileriyle ilgili olarak yukarıda belirtilen çerçevede kılık-kıyafete ilişkin yasak ve sınırlamalara son verilmesi; ilgi Yönetmelikte değişiklik yapılması suretiyle kamuda başörtüsüne özgürlük sağlayacak hükmü başta olmak üzere ülkemizin demokratikleşmesi ve bireylerin özgürleşmesi noktasında önemli bir milat olması hasebiyle Konfederasyonumuzun ve toplumun takdirlerine mazhar olan **Demokratikleşme Paketi'nin, temas edeceği, özgürlük alanını genişleteceği ve bunlar üzerinden desteğini alacağı birey ve toplum kesimi sayısının artmasına da katkı sağlayacaktır.**

Bilgilerinize ve takdirlerinize arz ederiz.

**Ahmet GÜNDOĞDU**  
Genel Başkan